

Voor dit examen zijn maximaal 89 punten te behalen; het examen bestaat uit 40 vragen. Voor elk vraagnummer is aangegeven hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden. Bij dit examen hoort een bronnenboekje.

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Opgave 1 Drugsbeleid

Bij deze opgave hoort tekst 1.

- 2p **1** Wanneer noemen we een maatschappelijk probleem ook een politiek probleem?
Verwijs in je antwoord naar de gegevens uit tekst 1 die betrekking hebben op deze vraag.

Deelname aan een discussiemiddag met politici is één van de mogelijkheden waarover burgers beschikken om deel te nemen aan de politieke besluitvorming.

- 1p **2** Van welke vorm van politieke participatie is hier sprake?
2p **3** Geef de twee andere vormen van politieke participatie waar burgers gebruik van kunnen maken en geef van elk een voorbeeld.

Je kunt het politieke proces van de aanpak van de drugsproblematiek in de steden op nationaal niveau beschrijven met behulp van het barrièremodel van de politieke besluitvorming.

- 4p **4** Noem de verschillende barrières van dit model en geef per fase of barrière een voorbeeld van een actor en de rol die deze in het politieke proces vervult.
Neem de klachten van de bewoners van wijken met drugsoverlast als uitgangspunt bij het geven van voorbeelden van actoren.

Opgave 2 Drugskoeriers

Bij deze opgave horen de teksten 2 en 3.

Deze opgave behandelt het probleem van de toename van het aantal drugskoeriers, de zogeheten bolletjesslikkers die met name vanuit de Nederlandse Antillen via Schiphol cocaïne vervoerden naar Nederland. Tijdens de jaarwisseling 2001/2002 leidde deze omvangrijke pendel tot de nodige opschudding in Nederland. Weliswaar werden de verdachten wel aangehouden, maar vanwege gebrek aan celruimte werden ze meteen weer heengezonden; met andere woorden: vrijgelaten.

Het tumult rondom de bolletjesslikkers was voor de toenmalige minister van Justitie Korthals aanleiding om over te gaan tot noodwetgeving: de tijdelijke wet ‘Noodopvang drugskoeriers’.

- 1p **5** Hoe noemen we het afzien door het Openbaar Ministerie (OM) van vervolging van strafbare feiten?

- 2p **6** Leg uit waarom het heenzenden van de bolletjesslikkers door het OM gerechtvaardigd is op grond van het opportuniteitsbeginsel.

Sommige drugskoeriers hadden de leeftijd van 18 jaar nog niet bereikt.

- 2p **7** Geef twee verschillen in de strafrechtelijke behandeling van volwassen verdachten en minderjarige verdachten.

De overheid is op grond van het principe van de machtenscheiding (trias politica) op verschillende manieren betrokken bij het bestrijden van criminaliteit.

- 1p **8** Noem de drie machten van de trias politica.

- 3p **9** Geef per macht van de trias politica aan op welke wijze de overheid in tekst 2 betrokken is bij het bestrijden van het criminaliteitsprobleem.

In tekst 3 staat kritiek van de Raad van State op het wetsvoorstel ‘Noodopvang drugskoeriers’.

- 4p **10** Met welk dilemma van de rechtsstaat wordt de minister geconfronteerd door de kritiek van de Raad van State op het wetsvoorstel?
Licht het dilemma toe door te verwijzen naar gegevens uit de tekst.

Op Prinsjesdag van 17 september 2002 komt minister van Justitie Donner met het volgende plan: “Mensen die een korte celstraf in het vooruitzicht hebben en drugskoeriers moeten het in de toekomst doen met zeer eenvoudige cellen. Ook kunnen zij met meer gedetineerden in één ruimte vastgezet worden.”

- 4p **11** Geef je mening over het plan van de minister om meer gedetineerden in één celruimte te plaatsen.
Verwerk in je antwoord twee verschillende functies van straffen.

■ Opgave 3 Media in ontwikkeling

Bij deze opgave hoort tekst 4.

”De ontwikkeling van nieuwe diensten door de publieke omroep is een belangrijk thema in de mediabegroting van 2002” (regels 23-25 in tekst 4). Nieuwe vormen van dienstverlening die in de tekst worden genoemd, zijn bijvoorbeeld themakanalen en elektronische programmagids. Deze nieuwe vormen van dienstverlening zijn ontstaan als een gevolg van technologische ontwikkelingen.

- 2p **12** Noem uit de tekst twee voorbeelden van technologische ontwikkelingen die hebben geleid tot het aanbieden van de nieuwe diensten bij de publieke omroep.

Het mediabeleid van de overheid kent een drietal uitgangspunten: pluriformiteit, democratie en uitingsvrijheid. Nieuwe diensten als themakanalen, continue nieuwszender en multimediale nieuwsgaring passen in de drie uitgangspunten van het mediabeleid.

- 4p **13** Leg uit hoe deze nieuwe diensten van de publieke omroep passen in de uitgangspunten van het mediabeleid van de overheid.

Ga in je antwoord uit van twee uitgangspunten van het mediabeleid en één nieuwe dienst die past bij één uitgangspunt.

Volgens de toenmalige staatssecretaris Van der Ploeg is internet nu belangrijker voor de publieke omroep dan themakanalen. Naast televisie en radio is internet een belangrijk medium van de publieke omroepen. Alle drie zijn voorbeelden van massacommunicatie.

- 2p **14** Noem twee kenmerken van massacommunicatie die ook voor het internet gelden.

- 1p **15** Noem een kenmerk van internet waarin het verschilt van de traditionele media als televisie en radio.

De toenmalige staatssecretaris Van der Ploeg is positief over de eerste resultaten van de netprofilering van de publieke omroep. Netprofilering houdt in dat elke zender van de publieke omroep – Nederland 1, 2 en 3 – met programma’s komt die zijn afgestemd op een bepaalde doelgroep uit het publiek. Per net werken de verschillende omroeporganisaties samen om de herkenbaarheid van elk net te vergroten.

- 2p **16** Leg uit waarom de publieke omroep is overgegaan tot deze zogeheten netprofilering. Betrek in je antwoord het begrip duaal bestel.

- 2p **17** Op welke manier kan de publieke omroep nagaan of de netprofilering succesvol is gebleken?

Licht deze manier toe.

De staatssecretaris maakt zich zorgen over het kijkgedrag van jongeren.

- 2p **18** Welke twee functies voor individuen vervult de televisie vooral voor een groot deel van de groep jongeren van 13 tot 19 jaar?

Zie regels 53-58 in tekst 4.

Massamedia vervullen, naast functies voor individuen, ook maatschappelijke functies. De staatssecretaris maakt zich zorgen over het bereik van de publieke omroep bij jongeren. Hij spreekt over 'de verloren generatie'. De zorg van de staatssecretaris heeft te maken met functies die de publieke omroep ook heeft voor de samenleving.

- 4p 19 Welke twee maatschappelijke functies van de publieke omroepen staan onder druk als de jongeren zich afwenden van de publieke omroep?
Leg uit waarom elke functie onder druk staat.

Om de maatschappelijke betekenis van de publieke omroep te analyseren, kun je gebruikmaken van drie benaderingswijzen van het vak maatschappijleer. Deze drie zijn: de politiek-juridische, de sociaal-culturele en de sociaal-economische benaderingswijze.

- 3p 20 Noem bij elke benaderingswijze een citaat uit tekst 4 dat daarbij past.
Leg ook uit waarom dit citaat past bij de betreffende benaderingswijze.

Opgave 4 Massamedia: de Kijkwijzer en overheidssteun aan kranten

Bij deze opgave hoort figuur 1 en tekst 5.

Op 2 maart 2001 is in Nederland de Kijkwijzer geïntroduceerd. Deze kijkwijzer vervangt de bestaande Filmkeuring. De Kijkwijzer informeert ouders en opvoeders over de mogelijke *schadelijke invloed* van films, video's, dvd's, tv-programma's en computergames voor kinderen en jongeren tot 16 jaar. Door middel van pictogrammen kan men in één oogopslag zien of een televisieprogramma, bioscoopfilm, video of computerspel schadelijk kan zijn voor kinderen. Zie figuur 1.

Er zijn verschillende theorieën over de invloed van de media op mensen.

- 3p 21 Wat zegt de selectieve-perceptietheorie over "de mogelijke *schadelijke invloed* van films, video's ..." op kinderen en jongeren?

Zie tekst 5.

- 1p 22 Op grond van welk argument kan de overheid (noodlijdende) dagbladen financieel steunen?

Het geven van steun aan dagbladen betekent niet dat de overheid zich mag bemoeien met het financieel-economische beleid van krantenbedrijven en met het beleid van de redactie van dagbladen.

- 1p 23 Geef een reden waarom de overheid zich *niet* bemoeit met het financieel-economisch beleid van krantenbedrijven.
1p 24 Geef een reden waarom de politiek zich *niet* inlaat met het redactionele beleid van de dagbladen.

Opgave 5 De politieke besluitvorming over de euthanasiekwestie

Bij deze opgave horen de teksten 6 tot en met 11.

Zie tekst 7.

- 2p 25 Geef twee redenen waarom de NVVE (Nederlandse Vereniging voor Vrijwillige Euthanasie) meer te beschouwen is als een belangengroep dan als een actiegroep.
Geef per reden een citaat uit de tekst.

2p **26** Welke politieke stromingen zullen de doelstelling van de NVVE ondersteunen?

Noem er twee.

2p **27** Geef een verklaring voor je keuze.

”Meer dan 25 jaar heeft de NVVE gestreden voor een goede euthanasiewet.” (tekst 7)

3p **28** Van welke vormen van politieke beïnvloeding zal de NVVE gebruik hebben gemaakt?

Noem er drie.

Zie tekst 7.

2p **29** Welke machtsbronnen heeft de NVVE zelf tot haar beschikking?

Noem er twee.

Na 25 jaar strijd heeft de NVVE haar doelstelling bereikt: er is in 2002 een euthanasiewetgeving gekomen. Naast het gebruik maken van machtsbronnen, zijn er wellicht andere factoren geweest die het succes van de NVVE mogelijk hebben gemaakt.

2p **30** Noem twee voorbeelden van factoren uit de maatschappelijke én politieke omgeving van de NVVE, die bijgedragen zullen hebben aan het bereiken van de doelstelling van deze belangengroep.

Geef per voorbeeld een verwijzing naar één van de teksten.

2p **31** Van welke fase in de politieke besluitvorming volgens het systeemmodel is er in tekst 8 sprake?

Licht je antwoord toe aan de hand van de tekst.

Regering en parlement hebben hun eigen taken in het politieke besluitvormingsproces.

2p **32** A Welke hoofdtak van de regering is te herkennen in de teksten over het euthanasievraagstuk?

Licht je antwoord toe aan de hand van de teksten.

B Welke hoofdtak van het parlement is te herkennen in de teksten over het euthanasievraagstuk?

Licht je antwoord toe aan de hand van de teksten.

Zie tekst 8.

3p **33** Welke drie politieke partijen in het parlement zullen naar verwachting de standpunten over euthanasie van de actiegroep *Schreeuw om Leven* onderschrijven?

2p **34** Geef een verklaring voor je keuze van die partijen.

Zie regels 17-30 in tekst 10.

2p **35** Wat is het belang van de Hoge Raad wanneer deze zich uitspreekt?

In de regels 48-50 van tekst 10 staat dat “het OM euthanasiegevallen toetst.”

Het Openbaar Ministerie (OM) heeft verschillende taken.

2p **36** Welke taak van het OM is van toepassing bij deze zinsnede uit tekst 10?

Er is jarenlang een discussie geweest over de euthanasiewetgeving.

2p **37** Toon aan de hand van het euthanasievraagstuk aan dat de opvattingen van mensen over strafwaardigheid van gedrag niet overeenkomen met de strafbaarheid van gedrag.

De media vervullen verschillende functies in het proces van politieke besluitvorming.

2p **38** Welke functies van massamedia zijn te herkennen in de teksten?

Geef voor twee functies telkens een tekst die zich hiertoe specifiek leent en licht je keuze toe.

Zie tekst 11.

2p **39** A Welk stereotiep beeld over Nederland herken je in de tekst?

B Leg uit waarom dit een stereotiepe opvatting is.

3p **40** Noem uit tekst 11 drie elementen die de Amerikaans-Nederlandse auteur James Kennedy als typerend voor de Nederlandse cultuur ziet.

Einde